

Noraån (Noraå Bruk)

I "Stora Tuna. En sockenbeskrivning" skriver Harry Ståhl följande om namnet Noraån. Norån kommer från sjön Noran. Noren (Noran) är ett vanligt sjönamn och så gott som alltid skall det förklaras ur ordet nor "kort sund". Namnet brukar beteckna en sjö som med ett sund står i förbindelse med en annan sjö. Så är nu inte förhållandet med Noran i Stora Tuna. Sahlstedts karta från 1648 upptar emellertid i stället för den nuvarande sjön två sjöar, en liten, västligare, kallad Lilla Noran och en större, Stora Noran, med ett kort sund emellan. Sjön har tydligen dämts.

Verksamheten vid Noraå bruk startade i början av 1800-talet, då landshövdingen af Nordin fick tillstånd att anlägga ett bruk vid Noraån. Staten hade gjort det lättare att få anlägga järnbruk och efterfrågan på järn hade skapat ökat intresse för bruksetableringar så flera bruk startade sin verksamhet i början av 1800-talet. Driften vid Noraå bruk lades definitivt ned 1869, tre år innan man började anlägga Domnarvets järnverk.

Vid slutet av 1970- talet skapades ett fritidsområde vid Noraå bruk. Endast ett fåtal tomter bebyggdes vid starten och i Namnberedningens protokoll från 3/12 1990 konstateras att enbart ett av dessa hus används som permanentbostad.

Exploatören, Kopparlands AB, namnsatte vägarna i området. Namnen anknöt dels till namn på platser i området dels till verksamheten vid det gamla bruket. Samråd i namnfrågan skedde med kommunen, men något kommunalt beslut om namnen togs inte, konstaterar Namnberedningen. Den kommunala kontakten hölls med Idkerbergskommittén. Följande vägnamn fastställdes år 1990:

Brygghusvägen (1979) 1990

Namnet Brygghusvägen kommer från det brygghus som fanns vid anläggningen.

Bästenvägen (1979) 1990

Namnet Bästenvägen syftar på sjön Båsten som ligger i området.

Knipphammarvägen (1979) 1990

Namnet Knipphammarvägen kan härledas till ordet knipphammare, en hammare som användes vid järnframställningen

Kolhusvägen (1979) 1990

Vid järnframställningen åtgick stora mängder kol och det lagrades i kolhuset. Hårda regler gällde för de omkringboende bönderna som var tvungna att leverera kol till bl a Noraå bruk.

Markustorpvägen (1979) 1990

Namnet syftar på ett torp som fanns i närheten av anläggningen.

Noraåvägen (1979) 1990

Noraåvägen var namnet på den väg som ledde fram till bruket från tunahållet. Den byggdes under ledning av den snillrike Olof Forsgren som även skötte om byggandet av hela anläggningen.

Spikhammarvägen (1979) 1990

Spikhammaren användes då man bearbetade järnet.

Stångjärnsvägen (1979) 1990

Stångjärn (stångstål) är stål som tillverkas i stora längder.

Tysksmidevägen (1979) 1990

Tysksmide var en teknik som användes i järnframställningen.

Bästenvägen–Brygghusvägen 1999

Fotograf: Olle Ståhlberg